

ปฏิรูปการเรียนรู้...สู่...ห้องเรียน

นำเสนอเมื่อ : 30 มี.ค. 2558

เมื่อเร็วๆ นี้ ณ จังหวัดพิษณุโลก สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ร่วมกับ คณะวิศวกรรมศาสตร์ ม.นเรศวร จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ "ระบบสารสนเทศเพื่อการสร้างหลักประกันโอกาสการเรียนรู้เชิงพื้นที่" เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนงานของกลไกความร่วมมือในจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ โดยผู้ร่วมประชุมประมาณ 120 คน จาก 14 จังหวัด ได้แก่ ภูเก็ต อำนาจเจริญ สุรินทร์ ตราด ชลบุรี นครราชสีมา กระบี่ น่าน ยะลา ลำปาง สุโขทัย สุราษฎร์ธานี เชียงใหม่และพิษณุโลก

ศ.ดร.สุจินต์ จินายน อธิการบดี ม.นเรศวร ประธานในที่ประชุมได้ให้ข้อคิดว่า โลกแห่งการเรียนรู้ในปัจจุบันเปลี่ยนเป็น "ดิจิทัล เอ็ดดูเคชั่น" แต่ศาสตร์ในการเรียนรู้อย่างดีโดยเฉพาะรายวิชาและขาดการบูรณาการ การใช้ "ระบบสารสนเทศ" ซึ่งเป็นศาสตร์สมัยใหม่ประยุกต์ใช้ในระบบการศึกษาให้เกิดประโยชน์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดย "ข้อมูล" เป็นหัวใจสำคัญในการได้มาซึ่ง "ปัญหาเชิงพื้นที่" เพื่อเป็นกระบอกสะท้อนประเด็นที่พื้นที่ต้องเร่งแก้ไขให้สอดคล้องกับความต้องการของจังหวัด

น.พ.สุภกร บัวสาย ผู้จัดการ สสค. กล่าวว่า "ข้อมูล" ที่หลายท่านมักมองเป็นเรื่องไกลตัว แต่หากรู้จักใช้ ข้อมูลที่รวดเร็วและแม่นยำ จะเกิดประโยชน์แก่จังหวัด และเมื่อย้อนกลับไปเมื่อปี 2540 ศ.นพ.ดร.ศุภสิทธิ์ พุทธิภาณุโณทัย หัวหน้าศูนย์วิจัยและติดตามความเป็นธรรมทางสุขภาพ คณะแพทยศาสตร์ ม.นเรศวร ผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพพบว่า ภัยแฉดอกรสำคัญไม่ใช่สูตรการแบ่งงบประมาณ แต่อยู่ที่ระบบ "สารสนเทศ" ที่ช่วยให้รัฐบาลรู้ว่าจ่ายเงินแล้วลงถึงประชาชนตามสิทธิที่ควรได้รับหรือไม่ และสามารถควบคุมค่าใช้จ่ายได้ สิ่งสำคัญของการทำงานเชิงพื้นที่จึงอยู่ที่จะทำอย่างไรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดสามารถเข้ามาทำงานร่วมกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยเครื่องมือนี้

สอดคล้องกับข้อมูลขององค์การยูเนสโกพบว่ายังมีเด็กวัยประถมศึกษาเกือบ 600,000 คนในประเทศไทยที่ยังขาดโอกาสทางการศึกษา ซึ่งคิดเป็น

ราว 1% ของเด็กวัยเดียวกัน 67 ล้านคนทั่วโลกที่ยังอยู่นอกระบบการศึกษา ฉะนั้นจึงต้องนำข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่มาแลกเปลี่ยนกัน บางครั้งข้อมูลในพื้นที่ขาดการจัดเก็บอย่างต่อเนื่อง และขาดการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นระบบ ทำให้หน่วยงานในพื้นที่ไม่สามารถคุ้มครองสิทธิทางการศึกษาของเด็กเยาวชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประเทศบราซิลเป็นต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการใช้ระบบสารสนเทศและข้อมูลพื้นฐานระดับปฏิบัติการ เช่น การขาดเรียน และคะแนนสอบมาตรฐาน ในประกันโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ผ่านการบริหารจัดการแรงจูงใจของสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาในระบบการศึกษาของบราซิล

ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว ผู้ช่วยรองอธิการบดีฝ่ายวิจัย ม.ธุรกิจบัณฑิตย์ ยังเพิ่มเติมด้วยว่า ปัจจุบันการวางแผนการเรียนรู้ต้องวิเคราะห์และมอง "ข้อมูล" จากโลกภายนอกเข้าสู่โรงเรียน เริ่มจาก 1) อัตราการจ้างงาน ซึ่งสะท้อนสิ่งที่เด็กควรเรียนรู้ 2) ทักษะที่จำเป็น เพื่อจะรู้ว่าควรพัฒนาหลักสูตรอย่างไร และ 3) ควรจัดกระบวนการสอนอย่างไร แต่ปัจจุบันโรงเรียนมักใช้โจทย์ที่เริ่มจากความหวังดีและศักยภาพที่มีอยู่ของครู โดยที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ข้อมูลจึงเป็นผู้ช่วยคนสำคัญเพื่อใช้ในการตัดสินใจและขับเคลื่อนนโยบายได้ดีที่สุด เช่น ประเทศออสเตรเลียเกิดวิกฤติ "แรงงานเหมืองแร่" ล้นตลาด นักศึกษาที่จบในปี 1990 ได้งานเพียงร้อยละ 10 เนื่องจากผลวิเคราะห์จากกระทรวงแรงงานและการศึกษาธิการที่ระบุว่า ออสเตรเลียจะไม่ได้ผูกขาดการผลิตแรงงานเหมืองแร่เพียงเจ้าเดียวอีกต่อไป นักเรียนผู้ปกครองและครูจึงพลาดโอกาสในการใช้ประโยชน์ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวในการวางแผนอนาคตการศึกษา

ดร.ไกรยส ภัทราวาท ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายเศรษฐศาสตร์การศึกษา สสค. ให้ความมั่นใจว่า "ระบบสารสนเทศ" นี้จะไม่สร้างภาระเพิ่มให้ผู้ใช้ เพราะออกแบบให้คล้ายคลึงเอกสารที่ครูต้องบันทึกอยู่แล้ว เพียงแต่เปลี่ยนจากการบันทึกในกระดาษเป็นการบันทึกในระบบออนไลน์ เช่น การเข้าเรียน ผลสัมฤทธิ์ ความถนัด และคุณลักษณะต่างๆ ของผู้เรียน เป็นต้น แต่มีความพิเศษกว่าตรงที่ระบบออนไลน์นี้สามารถประมวลข้อมูลที่ได้ทุกมิติ ทั้งพื้นฐานทางครอบครัว ร่างกายและขอจำกัดต่างๆ ได้ นอกจากนี้ยังสามารถส่งต่อข้อมูลจากชั้นประถมศึกษาสู่มัธยมศึกษาตอนปลาย สถานข้อมูลรายบุคคลเหล่านี้จึงช่วยผู้เรียนได้เป็นรายกรณี ซึ่งจะยังประโยชน์ต่อทีมแนะแนวของโรงเรียนในการให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในการเลือกสาขาอาชีพ และวางแผนอนาคตทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อาจารย์สุจิตต์ ไตรพิทักษ์ กรรมการกำกับทิศทางโครงการจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งได้ร่วมกระบวนการทั้งสองวันได้ให้ข้อคิดที่น่าสนใจจากผลสำรวจทิศทางสังคมโลกในอีก 10 ข้างหน้า ของสสค.และ TDRi พบว่า มีแนวโน้มที่ตรงกัน 5 ประการได้แก่ 1) ต้องมีการกระจายอำนาจสู่พื้นที่มากขึ้นและลดทอนอำนาจส่วนกลางลง 2) ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุถึง ร้อยละ 32 3) ลักษณะวิถีชีวิตจะเปลี่ยนเป็นสังคมเมืองมากกว่าสังคมชนบท 4) มีการใช้เทคโนโลยีในการทำงานมากขึ้น และ 5) มีการแข่งขันกันสูงขึ้นในกลุ่มประเทศอาเซียน ฉะนั้นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ให้เร็วที่สุด 2 ประการได้แก่ 1) กลไกในการขับเคลื่อนจังหวัดในลักษณะจิตอาสา ไม่ยึดติดกับอำนาจ 2) ระบบสารสนเทศ ที่ต้องไม่เป็นภาระและต้อยอดงานให้เกิดประโยชน์คืนกลับสู่ระบบงานเดิม

"ผมอยากให้อำนาจใจคณะทำงานทุกท่านว่า เป็นเมล็ดพันธุ์ที่ดีที่จะเกิดการรอกงามในพื้นที่ การเรียนรู้ครั้งนี้จึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ไม่มีใครได้หรือใครเสียทั้งหมด ก้าวต่อไปที่ควรทำร่วมกันคือ 1) ประมวลจุดแข็งของรูปแบบการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้แบบใดเหมาะสมกับการขับเคลื่อนงานจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ 2) กลไกจังหวัดต้องตอบโจทย์ภาระหน้าที่และมีกระบวนการทำอย่างไร และใครเป็นผู้ทำ และ 3) ควรมีการกำหนดพื้นที่ให้ชัดเจน ซึ่งเชื่อว่า ข้อมูลและเครื่องมือที่ทาง มุนเรศวรได้พัฒนาขึ้นครอบคลุมเครือข่ายทั้งจังหวัด ฉะนั้นการทำงานอย่าทำงานคนเดียว ต้องทำทั้งจังหวัดจึงจะสำเร็จ"

ที่มา: [หนังสือพิมพ์บ้านเมือง](#)